

emcdda.europa.eu

ÖSSZEFOGLALÓ – KIEMELT TÉMA Problémás amfetamin- és metamfetamin-használat Európában

Kábítószer és Kábítószer-függőség Európai Megfigyelőközpontja

2010-es éves jelentés: a kábítószer-probléma Európában

Zárolva: 10:00 WET — 2010.11.10.

Bevezetés

E kiemelt téma azokkal az európai országokkal foglalkozik, melyekben az amfetamin-, illetve metamfetamin-fogyasztás fontos része a drogp problémának, vizsgálja az aktuális helyzetet az amfetaminok¹ használatának történeti alakulása fényében attól kezdve, hogy ezek az anyagok gyógyszerként megjelentek az 1930-as években. Az amfetaminok használatának történetében globális erők és helyi események egyaránt közrejátszottak; előbbieket közé tartozik például a rekreációs kábítószer-fogyasztás terjedése az 1960-as években, illetve a heroin európai megjelenése az 1970-es években, az utóbbiak között pedig a pervitin (metamfetamin) kicsiben folytatott előállításának fellendülését említhetjük az akkori Csehszlovákiában. Mindezek eredményeképpen a problémás amfetamin-fogyasztás – talán az összes többi tiltott kábítószerénél inkább – ma Európa-szerte erőteljes nemzeti jegyeket visel magán.

Amfetamin és metamfetamin

- Az amfetamin és a metamfetamin két, egymással közeli rokonságban álló szintetikus anyag, melyek hatása a központi idegrendszert stimulálja. Fogyasztásuk történhet nyeléssel, szippantással vagy injektálva, a metamfetamint pedig – különösen kristályos formájában – el is lehet szívni.
- A két anyag hatása és megjelenése olyannyira hasonló lehet, hogy gyakran a fogyasztók sem tudják őket megkülönböztetni egymástól.
- A két szer vágyott hatásai közé tartozik az emelkedett hangulat, a jó közérzet, a felfokozott energia, éberség, koncentráció, élénkség, illetve motoros és beszédtevékenységek, a fizikai és szellemi feladatok terén nyújtott jobb teljesítmény, a fáradtságérzet mérséklődése, valamint a társasági, illetve szexuális gátlások csökkenése.
- Káros hatásai között szerepel a pszichózis, szív- és érrendszeri, valamint agyérrendszeri problémák, függőség, pszichológiai és pszichiátriai problémák, fertőző betegségek – intravénás használat esetén –, de akár a fogyasztó halálához is vezethet használatuk.

A kábítószerek előállítása és hozzáférhetősége

- A globális amfetamin-előállítás központja Európa, ahol az összes, 2008-ban zár alá vett amfetaminlaboratórium 80 százaléka található. Európán belül az amfetamin előállítása elsősorban **Hollandiában, Lengyelországban és Belgiumban**, kisebb mértékben pedig **Észtországban, Litvániában és Németországban** zajlik.
- Európában a metamfetamin tiltott kínálata egyrészt a helyi kis „konyhalaboratóriumokból”, másrészt a – globális mércével mérve – korlátozott nemzetközi kereskedelemről származik, és két régióban összpontosul: Közép-Európában (különösen **Csehországban**) és a Balti-tenger térségében.

(¹) Az amfetamint és a metamfetamint együttesen amfetaminoknak nevezzük.

- Miközben a kristályos metamfetamin és a „met”-szívás a világ számos részén egyre nagyobb arányban fordul elő, Európában a metamfetamin szinte kizárólag por formájában hozzáférhető, ami által megjelenését és hatását tekintve gyakorlatilag nem lehet megkülönböztetni az amfetamintól.
- Az észak-európai országokból származó friss adatok azt mutatják, hogy az amfetamint néhány skandináv és balti országok piacán egyre inkább a metamfetamin válthatja fel.

Az amfetaminok használata az átlagpopulációban

- A normál népesség és a diákok körében készült felmérések azt mutatják, hogy a legtöbb európai országban viszonylag alacsony mértékben fordul elő amfetamin-fogyasztás. Am legalább öt országban úgy tűnik a becslések szerint, hogy a kábítószer a fiatalok (15–34 évesek) több mint 2 százaléka használta az elmúlt évben: **Csehországban** (3,2 százalék), **Dániában** (3,1 százalék), **Észtországban** (2,5 százalék), az **Egyesült Királyságban** (Anglia és Wales) (2,3 százalék) és **Bulgáriában** (2,1 százalék).
- A kevésbé problémás amfetamin-használat nagyjából a szabadidő eltöltésének színterein – különösen zenés-táncos rendezvények környezetében – történik, és úgy tűnik, hogy az amfetaminok fogyasztása bizonyos zenei műfajokhoz szorosabban kapcsolódik.
- Az ilyen helyszíneken megforduló fiatalok körében jelentős különbségeket mutat az aránya, akik életükben már valaha fogyasztottak a szert, ám **Csehországban, Magyarországon, Szlovákiában** és az **Egyesült Királyságban** néhány vizsgálat 30–70 százalékos előfordulást is regisztrált.
- Hosszú távon vizsgálva vannak arra utaló jelek, hogy – legalábbis bizonyos országokban – az amfetaminok helyét az éjszakai életben kezdi átvenni a kokain, illetve az ecstasy, illetve az olyan új anyagok, mint a mefedron.

A problémás amfetamin- és metamfetamin-használat regionális elemzése

- A nyugat- és dél-európai országokban az amfetaminok problémás használata ritka, de néhány országban, illetve bizonyos problémás kábítószer-fogyasztó populációkban jelentős mértékű lehet.
- Észak-, Kelet- és Közép-Európa számos országában a problémás kábítószer-használó populációk jelentős részét a – gyakran intravénás – amfetamin-fogyasztók adják.
- Ezen a nagy földrajzi területen számos fogyasztási almintát lehet elkülöníteni. A legnyilvánvalóbb ezek közül a **Svédországban** és **Finnországban** tapasztalt tartós amfetaminprobléma, illetve a **Csehországban** történeti múltra visszatekintő metamfetamin-probléma, amely **Szlovákiát** is érinti.
- A problémás amfetamin-használók 16 296 főre becsült száma (12 000–22 000) **Finnországban** (2005-ben) a teljes problémás kábítószer-fogyasztó populáció körülbelül háromnegyedét teszi ki. A problémás metamfetamin-használókról rendelkezésre álló becslések a számukat **Csehországban** 2008-ban 21 200-ra (20 700–21 800), **Szlovákiában** pedig 2007-ben 8083-ra tették (5783–15 742). Ebben a három országban a problémás amfetamin-használók 1000 lakosra vetített száma a 15–64 éves népességben központi becslések szerint 4,7 (**Finnország**), 2,9 (**Csehország**), illetve 2,1 fő (**Szlovákia**).
- A probléma e régiókon belül más országokat is érint, köztük **Észtországot, Litvániát, Lettországot** és **Norvégiát**, ahol gyakori az amfetaminok intravénás használata, valamint **Dániát**, ahol a kábítószer a jelentések szerint többnyire szippantják.

A problémás amfetamin-használatra adott válaszok

- Az amfetamin-megvonás nem tekinthető életveszélyesnek, és a detoxifikáció sikerrel járhat.
- Az amfetaminok fogyasztói számára elérhető kezelési lehetőségek Európa-szerte gyakran a problémás amfetamin-használat országos mintáit és fejlődéstörténetét tükrözik.

- A nyugat- és dél-európai országokban az ellátó rendszerek főként az opioid-használók szükségleteinek – különösen opioid-szubsztitúciós kezeléssel történő – kielégítésére szakosodtak, .
- Azokban az észak- és közép-európai országokban, ahol az amfetamin-fogyasztás kezelése hosszú múltra tekint vissza, néhány program kifejezetten az amfetamin-fogyasztók igényeire irányul.
- Néhány más közép- és kelet-európai országban a problémás amfetamin-használat csak a közelmúltban vált jelentőssé. Emiatt az ellátó rendszerek ezekben az országokban elsősorban a problémás opioid-használók szükségleteihez igazították a szolgáltatásaikat, ezért úgy tűnik, az amfetaminok fogyasztóinak ellátása terén nehézségekkel, illetve hiányosságokkal küzdenek.